

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Inkom i juli 1925

1820

Maja Eriksson, Uloja

T.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Landskap: BLEkinge

Hörad: LISTER

Socken: Tjörnshög, Kyrkhult

Uppt. av: Maja Eriksson

Ber. ":

Född i:

159 Sid. + register å sid. 161.

(159 sid)
+ register

Folkminnen

Myntskrada i Jämshögs och
Myrkults socknar, Lister härad.
Blekinge, sommaren 1925.

*Myntskrada av
Maja Grissom*

Mddelare: Yöns Håkansson.
Vibhult. Nyckhult (80 år)
misväxt.

Det var stor hungermöd
i middelårens bondom.
De skalade bokaträdern
och malde till bröd, även
torkade potatishal och
repat gris blandades i mjölet.

Arbete och arbetslöner.

Arbetet på gårdarna
började i salutgångsen
och slutade i salmedgångsen.
Man kände bara med
star. De som arbetade berla
hade 50 kr om dagen
under slätten och ej dest
35 kr och då fringo
de hålla sig hörta själva.

Man hade valgt
vara inom själva bygget,
de som hörde till varum
bygget komma tillsammans
ute på slätterna. Dådan-
nade man härlig och
vals och kunde dricka.
Då fisk man in i kaffe,
då kunne vara på
bonnagårdarna om
söndamarrarna, man
drack vann och
dricka som byggdes
hemma.

Vid slättergillna
skulle det vara spel
i dans, dit kom gamla
folspelare å spela
vals.

Då var en gammal
man som spelade ihop
må näcken en hel natt.
Då han kunde spela älv-
huk i fallrik å sked
högsja på bordet.
Då han hade gått i "hög-
skola" så han kunde
"pi sij" för näcken.
Då kalla då "hatunskola".
(svartkonstskolan).

Man hörde
näcken vid sjöar. Dagen
moran härdde näcken
en gung mån han va
uto i fiska. Då han härdes

mitt inti ejon, han spelar
inte riktigt utan bara
klorhåll som på en
fine fisk. Efters det
margra inte fisken på
kraken. Närkun är ju öns
allt i ejon.

Närkun gick
upp i ta gårdena som
lag mre vid ejon. Da
blev dungen synka å sitt
bliv de inti bra.

Gamla män som
gått igrom hafjunkolan
kunde mata näckan,
de hade böcker som de
läste ur och de tog
betalning för det.

De dödas ben.

Man kunde gå på
lyckogårdarna och lära
ben av de döda. De skulle
fas vid midnatt. De skulle
räga till den döds ande
vid hvilket skulle vara till,
då skulle han hjälpa
dem em och då kunde
de göra ~~hos~~ (vilket) spektakel
som helst. Om man
hade ben med sig nio
han skulle fiska ål.
Beren skulle läras på
vis tid, och sen skulle de
läras tillbaka om mitten.
Om niojan inte ställde hem
benet, så kom den döde
på honom, å da blev
han fördärvad.

Jul.

Middelare: Ola Svartson (70 år),
Jämtshögsby. född i Jämtliga 1:a n.
maj och majgille
Man gick i Goydd
(sjöng) maj i gjorde maj-
gille. Det varnt majgille
så då va som ett fril-
loge. Det var bara pojkar
som sjöng i vagnarna
med vändou, de hade
fjäl med sig. De fingo
lägg mer eller mindre
vid gårdarna.

1890

LUND UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Middelare: Ola Svartson (70 år),
Jämtshögsby. född i Jämtliga 1:a n.
maj och majgille

Man gick i Goydd
(sjöng) maj i gjorde maj-
gille. Det varnt majgille
så då va som ett fril-
loge. Det var bara pojkar
som sjöng i vagnarna
med vändou, de hade
fjäl med sig. De fingo
lägg mer eller mindre
vid gårdarna.

LUND UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Julfirande.

Man gjorde stora
buk till jul, en 4, 5 stycken,
ullade en drig av hem-
siktat hornungab som en
sockertoppe och skar an
bitar med en träd,
de kallades hantingar.
Så baktades kringlor.

Julappton skulle hakebognen
fjärs, men skurades och
ströddes snurrt grannis
över galuet, så hängdes
gardiner upp och så
var det jul. En liten
julgram sattes i en mä-
singsoljeljusstake. Barn och
gästare fingo hogar
~~och~~ en haka och 8, 10
klinglar var. Då
fingo barnen ge
gästarna nötter och
frukt.

Med jul åt man
risgröt, kurna böns
och skinka.

Man gick ut jul-
kvällen och såg sin
vagn satt huvudlös,
då skulle han dö
under året.

På jultidssmarron

skulle man stiga upp
vid ett tiden och åka till
julalltan, den som sedan
först kom hem därifrån
fick fört inbörstat under
året.

Man band ihop
facklar att tappa spänne,
var den önskade och de
hastades i hög vid
kyrkan.

Under julen made
man sig humma, bl. a.
med att "gissa nötter",
en tog nötter i handen
och en annan fick gissa
hur många det var.
Pog han till för mycket
fick han ge den andre
en riva nötter så mycket
som fattade.

Bryllup.

Under middelårens
tider varade bröllopene
i 8 dagar, gästerna hade
med sig förring.

Alla häntde i buntstass,
det var en massa skjut-
sar med färiidare
och två spelmän.
Hela skriket lades upp
på matbordet, man drack
mycket sprit.

Budgivaren lades
på en tallrik på bordet.
Budparet dansade först
med varandra, sen
shulle alla dansa med
bruden.

Utanföre stod en
mängd diskidare som
rograde: "Budparet ut!"
Men de visade sig stod
marshabherrna bredvid

med lyra i händerna.
Man sköt också mycket.

Begravning.

I skogbygderna
shulle liken fåras till
kyrkan, man gjorde en
bär av vridjärn. Folk, som
bodde efter vägen där
liket lades fram, ströddes
vit sand på vägen och
skrev den dödes namn
i den med rot. Jordfäst-
ningen skedde utanför
kyrkan, prästen hällde
ett tal och berömdes
den döde.

Mardgille.

Man hade mardgil-
len, 20, 30 knivar samm-
lades en lördagskväll
för att hända och sen
var det klas.

Dångfredagris.

Dångfredagen
skulle man fiskas, det
var rävhikt frigar och
drängar som skulle ha
ris och fiska varandra.
men för att slippa ställ-
de man stolar vid dörren,
läskräp på och band
dom med ett streck vid
läset, då vaktade man
mär nätet hem.

Jättens stor.

Det var en jätte
som var förgädd på
en rival, han tog en
stor sten i sitt strum-
grisband och skulle
kasta på honom, men
den fall ner på Baggeba-
mark. (Baggeboda). Den
fallas kring gehallen.

Moddstare: Ola Nilsson
(Ling-Ola) 83 år.

Farabäck, Myrhult.

Snapphanna-Jöns.

Under snapphanna-tiden, år 1711, var det en man som rymde upp till nabben i Myrhult och brät upp jord där. Han bodde vid en sten, kunde dock på fiske och skötseli men hade en syster i Farabäck som också bar till honom mat. Han bodde där så länge han kunde och hette Snapphanna-Jöns.

Hugga ihog mig my.
I hog skulle
huggas vid my för
att den skulle bli
lätbärndare.

Lämpliga tider för sädde.

Norr skulle
sås i 5:e vege (andra
veckan i juni) på en
dag som hette Bonifacius.
Det var det sista de sådde.
Det var mycket de skulle
så i 11:e vege t. ex. vär-
vagen, sju i 7:e vege,
fra Rebecka-dan.
Dag och sju skulle
sås vid my.

Yub.

Meddelen var
ingen julgrann förrän
hon blev gift.
Jultordet stod vänt
till annandag till. Då
fanns jäs, hätt och
fisk. Om nätterna
tappnades på galoppa
mat under julen fick
det inte tas upp.
Den julosten skulle stå
på bordet till annandan.
Man fick inte ståda eller
göra nätting på juldagen.
Det fick inte måtas
eller ryktas. Annandan
skulle de upp klockan
och måta den som
blev färdig först ble
först färdig med
körden under året.

17 21.
M 1890 17 LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

De försäkte maka åt
varann, men så förga
de ha fått se sine
loggänder, så ingen
kom in.

Marna skulle ha
hö julafton på
koallen.

Tjagermannens
marfar sa de va
nte å se på annan-
marnor.

Tredjejul jul
hade tjärrastrå fullt,
vara givne (pigorna)
fick fara kreaturen.
Jidondag. Ytterst var
det svårt för alla.

Böta villarpashål.

Man kunde få "Villarpa-shatt", då fick man väck. Då skulle den sjuka sätta sig på en jordfast stol och någon skulle skjuta över honom tre gånger. Tagisrammen hade en sväger som fick villarpa-shatt i ryggen. De kunde också få krav (kråt).

Böta värtae.

Värtar hunde grävdes ner under en kton och sedan fick man ej gå till den platsen.

Ila-Bengta och båtsmannen.

Ila-Bengta och båtsmannen. Det var en hultur i Farabak ^{sympatisk} som hade samtal med en båtsman. Den skulle hemme flugeskjut (assensik), och med det färga (färgiftade) hon sin man och ett barn. Den tänkte färgifta båda barnen, men det era, en flicka, sydde upp giftet på galret. Det slickade en hundvalp upp, han blev rökh och därigenom röjdes saken. Mannen, som blev färgiftad, hette Olofsson. Olofsson i Farabak, jag reda på sakn och hämtade båtsmannen, som grep både hulturen och båtsmannen. De grävde i området hette Ila-Bengta.

upp mannen, och då
ekhände hustrun, men
fåttemannen var näha-
de trots att de hittade
"flingskryp" i hans komme-
(ficka) se avvällade i
Bråvik, Mjölby. Hustrun
läste och sörde, när hon
skulle dö, skalprättaren
högg vara en gång på
brunne men tro ganger
på fåttemannen, han
ekhände aldrig.

Detta hände när
unge mannen var 9 ås.

Om Röll.

Ange "Röll" levde
på 1700-talet i Nyckhult.
Han slog ihjäl en mabo
(granne), men han föreg-
ade sin omtyndige son
att stå rista slaget
på denne då han
redan var död. Den
döde hette Nils Olsson
(Röök). Röll fick inte
stort straff för detta.
Han var med och stod
i gården. ävvallt,
men så gick en Tjyrro
(Tyra) som hjälpt honom
förrut och unga ha-
nom en julafton och
talade om var Tjyrro-
godset fanns. Han
sade, att Röll hade
det medgrävt i sina
av meddelaren uttalat § 3 t.

stugor. Efter detta kom Röll med sin hustru samt tre eller fyra pojkar i häkte. Två av pojkena samlades med hustrun dogo i bråket.

Mddelaren ville minnas att Röll kom tillbaka till sin gård, men att han ej levde längre efter detta. Hans efterkommande blev utarmade allihop utom den yngste sonen, som blev beskyldd för mordet på grannen. Det hördes aldrig att denne var med på frysni, han dog ej gift.

Mddelarensa:

Borgta Glähansson (70 år)
Farabol, Ryckhult. Född i socknen.

Röll var männdeman och bodde på Rölleboda i Ryckhult. En gång märdade han en knalle som tog däv över mattan och lät hans häst gå. Han blev vidgrävd på gården. Då han märdades sprutade blodet högt upp på väggen. Han slog också ihjäl sin granne med en yxa nio i marken. Han kom då i häkte

På den tiden var fångarna tillsammans, då lejde han fångarna och fäste dem hos sig var de var uttjänta, då fick de stjälta sitt honom. Han hade en hällare under haket, där ristades tjivaruna. En julapton satte häringen på en gryta med gröt, och då blev tjänarna glada, men när de var kom tillbaka in var all grötet borta och de fick ingenting, då satte häringen på en gryta med valle (vassle), och om detta blev det litet mat sen. Då var det en man som mistat någotting, han gick långt

i väster till Sundsboda och frågade en folk. Han sa att där hättarna stannade på gården skulle han gå in. De stannade på Röls gård, och där fann mannen till lännmannen, det lycktes på, och en man von, när falket på Rölsboda vaktade, var gården kringränt med folk. Men de trodde inte det var så farligt. De hade äpplen, som de skulle sälja i stan. Då sa häringen: "Ni får inte förstara våra äpplen" som vi ska ha till jub." "Ja, ni ska nog få juläpplen," sa de

å harta ett äpple på
häringen.

När de kom in
och skulle undersöka,
så sau de först ner
hakelugnen, före em
friga hade sagt att
det var stora färmö-
genhetet där. Då kom
en kittel med ringar
och kannor och stoppar,
tägare och hridjor, de
sa at det var 8 pund
(20 skålgrund). Sedan
hittade de alltsammans,
schalar och döring.
Sedan fick människorna
komma och tala om
vat de hände igens
som sitt och gå ed
på det.

Röll var en
tid hos sju bröder,

15/8/2027

27 31.

de hade honom
gjord i en väng. Den
stod vid ett skär och
där i hänet var en
liten öppning nåpass
att han kunde få
luft. men han blev
tagen i alla fall,
och hustrun och barnen
som var hemma kom
i häkte. Det var en dotter
hemma som fått ett
växta barn. Hon fick
följa med före ~~en~~
~~tid~~ tillfället men
blev strax fös. De andra
barnen kom förs när
de tjänt ut sitt straff.

De hade häkte
som de kalla "hardsna",
ett häkte i jorden,
i de tala om att
de andra fångarna

hade påringen, så
att hon dog av det.

De tala om att
Röll hade en bro
i Vargna som lösts
mt horrom, men sönliga
så att han dog i
häkte.

Han hade en
dotter som var gift
i Faraboh, och var
saken kom i dagen
så brände hon upp
allt ejrigods hon hade,
så att det blev sän
lukt i byn. De hade
en viten fiska,issa,
hon sa till tjänarna:
"Mås ä far ha elda
opp sa mycke grast,
sa mycke grana
schalar d band, si
ja ba' ats ja skulle

fä ett men ja fick
inte ett endd ett."

De tala släktun
har fått ont av detta,
en släktning i 4:e led
finner hörar ännu.

Van diktat också
en visa om Röll

"Om ni önskar veta vem
visan diktat har
så sha ni ta av vägen
ne mesommars krog
så sha ni vandra iden
långa vägen fram,
fär där lä gubben
hemma som riktigt
stjala han.

Den gubben han va frodig,
den gubben han va fräck,
fär tallt va han hade
då hade han i en sück.

Då näcken blev skjutna.

Det var en bror till Röll som hette Sune Bränn. Han var spelmann, en gång häntde han näcken spela på fint.

Då var det e giga som sa: "Då fint spel, ja troo ja begynner jo dansa." Å hade den inte fått fällt i henne, så hade ho dansa med te näcken. Då sa Sune Bränn te näcken: "Ja, ligga du här i marron kväll, så ska du bli min." Å han sköt näcken. Å då lag han å hade sagt upp framfälterna, han va som en väst. Då sa han: "Ja hade du inte haft då du

hade i böss, å had du blott min." Å bössa ble så krokig å han ble så är, så han tyckte att hela jorden välde, å han tog fällt i e al. Men gick han inte mer te vathne på ett år, å näcken hände di aldrig mer.

Smägubanna.

Sune Bränn kunde ställa tillbaka tyngdös. Han hade en tak att läsa i, en gång hade hans hustru fått fällt i baken å begynt å läsa. Då kom det så många smägubbar, men i delsamma kom han å se, å

han hörta ne om skräppa
arter a här bliv), som
de skulle plocka upp
tills han kunde
läsa bort dem.

En död framanande.

Han hade en
friga som drängen
hömmat sammän med.
Hon gick till rättevärden
en söndag men blev
borta på hemvägen.
Hon ramlade fall
och skulle gå och leta,
då mante han fram
henne och fick se att
att drängen skjutit
henne. Han tog drängen
med sig i di hitta henne.
Folket hade sett henne
gå på vägen, men hon

hade hindrat dem
att gå fram.

Mose och Aron
hade gått i fatunshala.

Döder och buck vid ett barn födelse.

Om barnungs-
kvinnan fick ej gå ut
på 6 veckor, därfar att
de trodde att nacken
skulle få makt över henne.
Honan barnet var döpt
skulle över dess vaxga
hastas eld, 3 gånger efter
varann vant o shopas
vatten, så att inte
vättarna skulle dra
ut den. Je kunde

dra barn ut ifrå vogen
å lägga dem under
sängen å var som helst.

Barnens badvatten
skulle stås ut på en be-
stämnd plats, man skulle
ha eld och stål i vattne.
Det fick ej stås ut sen
solen var nedgången.

Barnet skulle
också tas genom gavel
fönstret 3 gånger man
det var döpt modern
stod inne och lämnade
ut det och tog emot det.

Det första som
de hade lindat barnet
i skulle de brinna upp.
Den arkan skulle färs
varas i en gräse, och
om någon skulle vilta
med en rätt eller ville
minna på latteri så

var det bra att ha den
gräsen på sig.
Om ett barn
föddes med regerhätta
så skulle man ta vara
på den. Om den som
var född med den
bar den på sig så
skulle han vara
lycklig och minna allt
ting.

Vättajys som
man såg på vatten
skulle man också
binda på barnet,
så fick inte vättarna
macht i ta dem.

Om en hustru
fält barn skulle man
ej gå dit på 6 veckor.
Man sa: "Vi tänk inte
gå dit, för då skällar
de oss må häkelt

dra barn ut ifrå vospen
å lägga dem under
sängen i var som helst.

Barnens badvatten
skulle stås ut på en be-
stämnd plats, man skulle
ha eld och stål i vattne.
Det fick ej stås ut sen
solen var nedgången.

Barnet skulle
också tas genom gavel
fönstret 3 gånger man
det var döpt modern
stod inne och lämnade
ut det och tog emot det.

Det första som
de hade lindat barnet
i skulle de brinna upp
den arkan skulle färs
varas i en gräse, och
om möjlig skulle vilta
med en rätt eller ville
nimma på bättre sät

var det bra att ha den
gräsen på sig
Om ett barn
föddes med regerhått
så skulle man ta vara
på den. Om den som
var född med den
bar den på sig så
skulle han vara
lycklig och nimma all-
ting.

Vättajys som
man såg på vatten
skulle man också
binda på barnet,
så fick inte vättarna
macht i ta den.

Om en hustru
föll barn skulle man
ej gå dit på örnkar.
man sa: "Vi tärs inte
gå dit, för då skällar
de oss må hukhet

vatten. De hastade
hakket vatten efter
dam som kommo på
besök.

Den brögtagna barnängs-
kvinnan.

I Röckla, Torsås
färsväring, fanns det
bergtrall som Togo-
bart en barnängskvin-
na med hennes barn
och lade en alibild
i sängen i stallst.
Mannen gifte om sig
efters en tid, men när
bröllopet stod kom
hans första hustru
in till honom och sa:
"Vår Per, skänk mig ditt
strumpband
så bliks ja bryssad av
Trollens hårla band."

Hon kom tillbaka 3 gånger
och bad men fick det
inte, då blev hon förtig.
Men sedan kom hon
spås tillbaka och
berätta alltsammans
och talade då om
att trallen hade ett
herr att tuta i. Den
som hade tagit ut
herrn var till henne,
att hon fick inte få
mit på ett helt sic.
Men hon trodde att
det inte var så farligt,
hon gick ut, men
då kom hon till
trallen igen.

Om Syngby ham.

Det var en som
blev borttagen av trollen.
Trollen hälb sig vid
en stor sten. En gång
kom en man ridande
dit, och då gick et
trall ut med ett harn.
Men då kom den
kristna männenishan
i sa: "Gick det inte,
får då bli då döde!"
Han slog ut drycken,
höö kom på hästen,
och där gick hären
av. Han red därifrån
över den plöjda äkern
men gick in i utan.
gick ut i stalliet och där
slog hästen ihjäl
honom. Därmed fö-
varades där på

gården, men trollen
gick å taggde i ba
i så att de blev aldrig
sambade mer. De loade
att storsätta gården
med tröningar som
de fick igen harnet
men fick de det in i
så skulle gården
brinna 3 gånger, och
det har han gjort
också.

Om trollen som rörade
en dräng och blev skrämda
av björnen.

Det var en
projke som gick i
värde hö, men så
blev han borta. Då
var det en pojke
i järrshög som gjäll
igenom Gaf umskolan,

den miste alla prästes
gå i gerom. Bonden, där
drängen förfade, gick
till prästen i så att
drängen ble borta
och att bara brösharna
fanns kvar. Prästen
sa då att var mito
drängen hemma när
bonden kom tillbaka
så skulle han snart
komma. Såto efter
kom drängen hem
och talade om att den
han varit var det
mycket vackert, men
han fick bara gräs-
hoppor och myggor
att äta. Man frågade
hur han kom ut.
Då sa han: "Jä hon
en man i grå rock
i så kom, fälg med.

"Jän fick mito
gå ut på 3 dag
efter detta. man hände
sväsem utanför.
Detta var grå
näringebachsen, Farabol.
Tidom efter kom nå
mycket folk och ville
blå där i gården.
Bonden sa att de
var många rjälva.
Man då kom en man
dit som hade en
bjärr. Dean sa att
han kunde fri sig
med bjärren, han
stanna inne och
folket i gården gick
ut. Då kom en fin
is och skulle kapa
fish. Bjärren marrar.
Då sa hon: "Ta stilla
hisse, så ska du få